HEKATON GLAS SPREMEMB · IZZIV ZAVODA KROG

Kompost = zlato

Od lokalnih virov do rodovitnih tal: kuhinjski in vrtni ostanki postanejo kompost za vaške vrtove in njive.

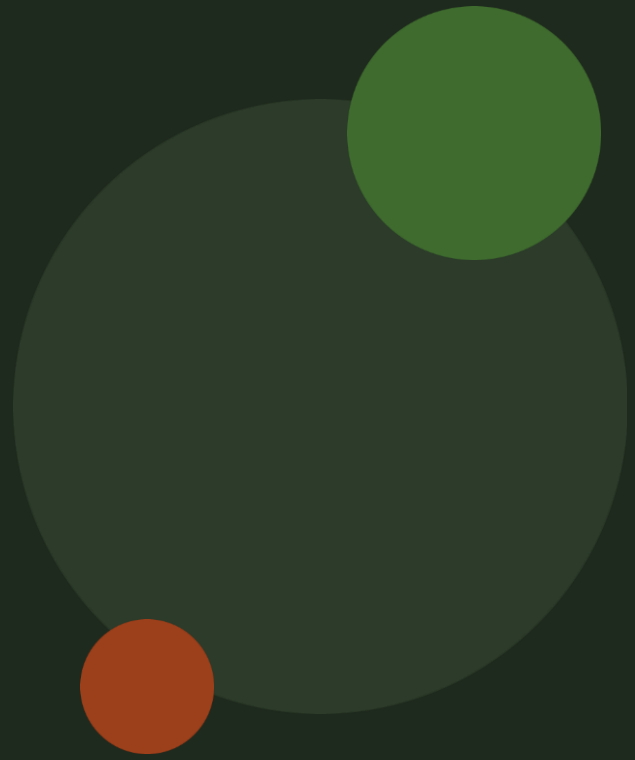

Ekipa: IMPRO LIGA

Klemen Hafner, Eva Kosmina, Nika Novak, Lucija Zaletelj · 18. november 2026

PROBLEM IN POTREBA

Trije povezani izzivi podeželskih skupnosti

01 RODOVITNOST IN VODA

Izčrpana tla

Suša in otežen dostop do vode slabšata pogoje za pridelavo ter povečujeta odvisnost od kupljenih gnojil.

02 ODPADKI IN RECIKLIRANJE

99,8 %

zbranih odpadkov konča na odlagališčih. Po oceni je 49 % vseh nastalih komunalnih odpadkov organskih.

03 UPAD PREBIVALSTVA

765 → 498

prebivalcev Trebišta med popisoma 2002 in 2021 (-35 %). Podeželje izgublja prebivalce.

Razvojni problem:

Težji pogoji kmetovanja, dodatni stroški in izgubljanje lokalnih virov slabijo dolgoročno privlačnost življenja na podeželju. Prevladuje vse bolj negativen pogled na kmetovanje kot poklic, zato prebivalci iščejo boljše priložnosti v tujini.

OSNOVNI PROBLEMI DRUŽBE: neizobraženost, tradicionalnost ➡ neenakopravnost žensk v družbi

Viri: Legis / Harvesting Hope (2026); GIZ (2026); Uler-Zefikj idr. (2025); statistični urad, odpadki 2025; popisa 2002 in 2021.

LOKACIJE NAŠEGA PROJEKTA

Tri vasi iz že končane študije

Trebište

OŠ »Hajan Selmani«

Odprtost skupnosti 5 od 5: vsi vprašani so aktivno sodelovali. Študija izpostavi najboljšo pripravljenost za skupno upravljanje.

Korešnica

OŠ »Dimče Angelov Gaberot«

Vsi trije intervjuvani so izrazili pripravljenost za usposabljanje o zbiranju deževnice.

Lažani

OŠ »Mirče Acev«

Vsi trije intervjuvani so izrazili pripravljenost za usposabljanje o zbiranju deževnice.

Vir: Harvesting Hope, Study and mapping of water and land issues (Zavod Krog in Legis, maj 2026). Zemljevidi: Google Maps.

NAŠA IDEJA

Skupnostni kompostnik in grede ob šoli

Vaščani ločujejo bioodpadke, ob šoli iz njih nastane kompost, ki se vrne na njihove vrtove in njive.

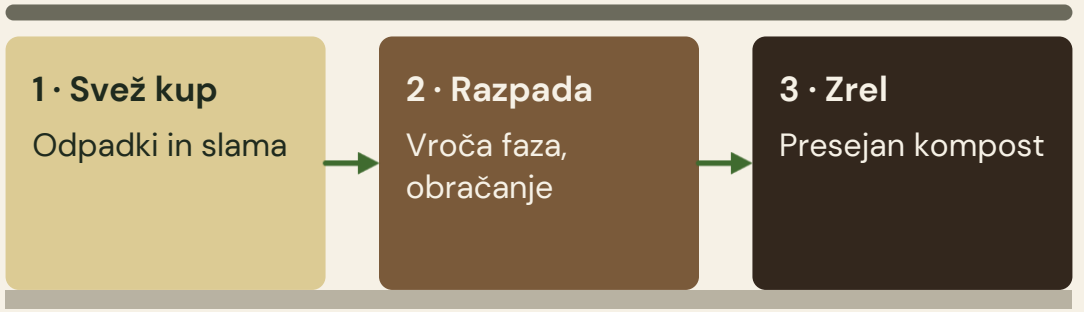

Vsak boks 2 m³, streha in betonska plošča; kup zori 3–6 mesecev.

Izobraževanje

PRISTOP
Učenje z delom na terenu (Farmer Field School)

KDO UČI
3 slovenski strokovnjaki naučijo domačine

KAJ SE UČIJO
Priprava in uporaba komposta, vodenje evidenc

ŠOLA
Učenci merijo temperaturo in skrbijo za grede

Grede pred šolo: A brez gnojila, B kompost

REŠITEV V PRAKSI

Kako deluje za gospodinjstvo

1

Vedro

Gospodinjstvo prejme 20-litrsko vedro za kuhinjske in vrtne ostanke.

2

Oddaja

Vedro odda v stalnem terminu, ko je na točki član lokalne skupine/strokovnjak.

3

Evidenca

Skupina prešteje vedra in jih vpiše.

4

Kompost

Po 3–6 mesecih dobi zrel kompost, sorazmerno z oddanimi vedri.

Tri pravila: samo rastlinsko, več suhega kot mokrega, vlažno in zračno.

Primer navodil kompostiranja:

Primer predstavitvenih letakov:

PILOTNI PROJEKT

Pilot v Trebištu: preprosto, blizu ljudem

Eno do dve leti, 20 gospodinjstev, kompostna točka ob šoli.

20 gospodinjstev

Kmet z izkušnjami pomaga pri usposabljanju ostalih. Širitev preračunamo glede na količino odpadkov, ki so na voljo.

Blizu ljudem

Predstavitev na vaškem srečanju in v šoli, navodila v makedonščini. Kontakt prek vaških voditeljev (župan, imam).

Enostavna uporaba

Brezplačna uporaba. Manjša vedra in pomoč pri oddaji za starejše in gibalno ovirane

Pomoč Biotehniške fakultete

Trije strokovnjaki postavijo točko, učijo na terenu in analizirajo zemljo.

Lokalna skupnost

Vaščani se učijo od strokovnjakov in postanejo lokalni skrbniki.

Otroci

Učenci skrbijo za demonstracijske grede in se učijo pravilnega kompostiranja.

Cilj pilota: 20 gospodinjstev · 1–2 leti učenja in merjenja · postopna predaja lokalni skupnosti

NAČRT IN ČASOVNICA IZVEDBE

Od priprave do občinskega prevzema

MESECA 1–2

Dogovor in meritve

Dogovor s šolo in občino. Izbor skrbnika in 20 gospodinjstev, izhodiščne meritve in ponudbe.

MESECI 3–6

Postavitev in zagon

Postavimo bokse in grede, usposobimo skrbnike ter začnemo zbirati in tehtati ostanke.

MESECI 6–12

Prvi kompost

Po preverjanju zrelosti razdelimo kompost. Ocenimo delovanje točke in rezultate na gredah.

Leto 2

Lokalna ekipa prevzame vodenje. Z občino uskladimo financiranje in potrebno zmogljivost.

Leto 3

Občina po dogovoru financira točko. Širitev je odvisna od rezultatov in interesa drugih vasi.

Pogoj za širitev

Redna uporaba, dovolj prostora in zmogljivosti ter potrjen izvajalec in proračun.

Slovensko podjetje lahko ponudi opremo za nove točke ter plačljiv servis po dogovoru.

UČINKI IN TRAJNOSTNI RAZVOJ

Ne gradimo le kompostnika. Vlagamo v prihodnost.

Štiri dolgoročne koristi za Trebište

01 · TLA IN PRIHRANKI

Rodovitnejša zemlja

Več organske snovi v tleh in manj kupljenih gnojil, manjše finančno breme.

02 · OKOLJE

Manj odpadkov

Korak k evropskim standardom ločenega ravnanja z bioodpadki.

03 · LJUDJE

Močnejša skupnost

Vključevanje žensk, sodelovanje vaščanov ter praktično učenje šolarjev.

04 · PRIHODNOST

Znanje ostane v vasi

Lokalno širjenje znanja in bolj pozitiven pogled vaščanov in mladih na kmetovanje.

Dokaz iz prakse

ŠPANIJA · LES MASIES DE RODA

Vas s 704 prebivalci: 58 kompostnikov na 14 točkah obdela približno 90 t organskih odpadkov letno.

16,7 → 28,4 %	ločeno zbranih organskih odpadkov
43 → 21 %	mešanih odpadkov
27 t	komposta na leto

Občina je sistem trajno prevzela.

NOVE PRILOŽNOSTI: zmanjšanje komunalnih prispevkov (na prebivalca), pridobitev eko certifikata (skupnost)

Vir študije: Oviedo idr. (2025), Journal of Material Cycles and Waste Management 27, 4234–4251; ENI CBC MED, DECOST.

FINANČNI NAČRT

Stroški in financiranje po letih

Predlog: leti 1 in 2 krije projekt, od leta 3 občina. Potencialni dobavitelj ROTO ima obrat v Vinici.

Postavka	Leto 1 · pilot	Leto 2 · prenos	Leto 3	Kdo plača
3 boksi in 2 šolski gredi	1.926 €	–	–	Razvojni projekt
Strokovna podpora	1.500 €	740 €	200 €	Projekt, nato občina
Poti in obiski	900 €	300 €	–	Razvojni projekt
Vedra, orodje in zalivanje	480 €	–	–	Razvojni projekt
Analize tal in komposta	1.130 €	490 €	1.130 €	Projekt, nato občina
Lokalni skrbnik (6 ur/teden)	1.248 €	1.248 €	1.248 €	Projekt, nato občina
Obratovanje in vzdrževanje	630 €	620 €	670 €	Projekt, nato občina
Najem zemljišča	300 €	300 €	300 €	Projekt, nato občina
SKUPAJ s 15 % rezerve	9.286 €	4.208 €	3.935 €	3 leta: 19.329 €

PARTNERSTVA IN TRAJNOST

Pet partnerjev, vsak z jasno vlogo

Občina

Občina z zagotavljanjem zemljišča in vode poceni preizkusi ločeno zbiranje bioodpadkov, zmanjša količino odpadkov za odvoz in dobi merljive podatke za poročila in razpise.

Lokalna skupina

Vodi točko, evidenco in razdelitev komposta, s časom se izoblikuje plačan kader.

Osnovna šola

Učenci skrbijo za demonstracijske grede, šola spodbuja radovednost in zanimanje za kompostiranje in kmetovanje

Kompostna točka

20 gospodinjstev v pilotu

Biotehniška fakulteta

Usposabljanje kmetov, uvajanje znanja o kompostiranju v šole, začetno vodenje projekta.

Slovensko podjetje ROTO

Možen dobavitelj kompostnikov z obratom v Vinici

PRIČAKOVANI UČINKI IN MERJENJE

Kako spremljamo uspešnost pilota

Kazalnik	Kako merimo	Kdo	Kdaj
Sodelovanje	Aktivna gospodinjstva / 20; 4 oddaje na mesec	Lokalni skrbnik	Tedensko
Zbrani bioodpadki	Merimo volumen sprejetega materiala (v L)	Lokalni skrbnik	Ob vsaki oddaji
Bioodpadki v mešanih smeteh	Tedensko tehtanje (kg/gospodinjstvo/teden in % upada)	Gospodinjstva in skrbnik	Pred pilotom, po 1 in 2 letih
Razdeljeni kompost	Litri zrelega komposta po gospodinjstvu in seriji	Skrbnik in mentor	Ob razdelitvi
Stanje tal	pH in humus; iste grede in izbrani vrtovi	Laboratorij, agronom	Izhodišče, leti 2 in 3
Gnojila in stroški	Kupljena mineralna gnojila (kg in €), kultura in površina	Gospodinjstva, skrbnik	Pred pilotom, nato letno
Pridelek in zalivanje	Pridelek (kg/m²), voda (L/m²), sušna obdobja	Šola in mentor	Med sezono in ob žetvi

Dve gredi v proračunu pilota

Greda A: brez dodatkov

Greda B: zrel kompost

Dve šolski gredi sta učni prikaz. Na obeh gojimo isto kulturo na enaki površini.

HEKATON GLAS SPREMEMB · IZZIV ZAVODA KROG

Hvala za vašo pozornost!

Ekipa: IMPRO LIGA

Klemen Hafner, Eva Kosmina, Nika Novak, Lucija Zaletelj · 18. november 2026